

Bruxelles, 24. svibnja 2019.
(OR. en)

9086/19

JEUN 73
SOC 348
EMPL 262
EDUC 235
SUSTDEV 80
DIGIT 92

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 8754/19

Predmet: Zaključci Vijeća o mladima i budućnosti rada

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci o mladima i budućnosti rada, kako ih je Vijeće za obrazovanje, mlade i kulturu usvojilo 22. i 23. svibnja 2019.

**Mladi i budućnost rada
– zaključci Vijeća –**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

BUDUĆI DA

1. U strategiji Europske unije za mlade za razdoblje 2019. – 2027. mladi su prepoznati kao krojači vlastite sudbine koji doprinose pozitivnim promjenama u društvu i obogaćuju ambicije EU-a, a politika za mlade prepoznata je kao politika kojom se može doprinijeti stvaranju prostora u kojem mladi mogu iskorištavati prilike i povezivati se s europskim vrijednostima. S obzirom na promjene u području zapošljavanja Europska unija trebala bi podupirati osobni razvoj mladih i pomoći im da postanu samostalni, graditi njihovu otpornost te im osigurati potrebne resurse za sudjelovanje u društvu, doprinoseći time iskorjenjivanju siromaštva mladih i svih oblika diskriminacije te promicanju socijalne uključenosti.

2. „Budućnost rada” krovni je pojam kojim se opisuje srednjoročan i dugoročan razvoj radnih mjesta pod utjecajem određenih trendova. U raznolikom kontekstu mladih EU-a na „budućnost rada”, među ostalim, utječu sljedeći čimbenici:

- a) Demografske promjene u smislu da će se zbog sve veće stope ekonomske ovisnosti starijih osoba u EU-u vršiti pritisak da se poveća razina produktivnosti osoba koje će ući na tržište rada kako bi se nadoknadio odlazak iskusne radne snage u mirovinu, a isto tako i doprinijelo potpori za veće socijalne rashode, što je također posljedica većeg broja starijeg stanovništva. Iako se tim trendovima stvaraju prilike u gospodarstvu skrbi, oni bi mogli dovesti do potrebe za dijalogom o pitanjima međugeneracijske pravednosti.

- b) Očekuje se da će postignuća u području tehnologije i inovacija, poduprta i u okviru EU-ovih inicijativa za jedinstveno digitalno tržište te istraživanje i razvoj, dovesti do sve veće upotrebe digitalne tehnologije u gospodarstvu te zastarjelosti određenih radnih mjesta, dok u drugim gospodarskim područjima mogu dovesti do otvaranja novih mogućnosti zapošljavanja. Kako bi iskoristili takve transformacije, svi mladi Europljani, uključujući one s manje mogućnosti, moraju imati pristup uključivom i kvalitetnom formalnom i neformalnom obrazovanju koje će poboljšati ukupan raspon njihovih vještina.
- c) Potražnja za višom razinom vještina na tržištu rada. Poslodavcima je već sada teško popuniti slobodna radna mjesta za poslove na višoj i srednjoj razini, dok se istodobno radna snaga sastoji od triput više osoba s niskom razinom vještina od broja dostupnih jednostavnih zanimanja¹. Budući da se potražnja za radnicima s niskom razinom vještina i dalje smanjuje, i to u različitoj mjeri u državama članicama, mladima koji ulaze na tržište rada bit će potrebne više razine obrazovanja i osposobljavanja, što će im omogućiti stjecanje ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje te posebnih digitalnih, strukovnih i osobnih vještina koje će im pomoći u upravljanju različitim mogućnostima za budući razvoj karijere.
- d) Potreba za rješavanjem pitanja klimatskih promjena, pri čemu EU-ova ambicija prelaska na konkurentno niskougljično gospodarstvo može dovesti do povećane potražnje na tržištu rada za vještinama potrebnima u sektorima kao što su obnovljiva energija, okolišno održivo građevinarstvo te naknadna ugradnja ili održiva poljoprivreda.
- e) Povećanje globalnih lanaca vrijednosti u kojima proizvodnja robe i usluga zahvaća različite kontinente. Proces je dodatno olakšan pojavom novih oblika zapošljavanja koji su, primjerice, uvedeni u okviru ekonomije platformi, koja utječe na tradicionalan odnos poslodavca i zaposlenika, razvoj tržišta rada i zakonodavstvo o zapošljavanju. Potrebno je doskočiti izazovima poput nesigurnosti prihoda, nedostatka socijalne zaštite, siromaštva unatoč zaposlenju, nesigurnih radnih uvjeta i uznemiravanja na radnom mjestu.

¹ Eurostat (2018.), Anketa EU-a o radnoj snazi.

3. Mladi u Europskoj uniji skloni su o svojem budućem radnom životu razmišljati sa strahom ili nesigurnošću². Prisutnost takvog stresa, posebno u kombinaciji s odbijanjem prijave za radno mjesto, problemima kvalitete u vezi s prikladnošću radnog mjesta, nesigurnim zaposlenjem ili društvenim pritiskom povezanim s pronalaskom ili zadržavanjem radnog mjesta mogu negativno utjecati na emocionalno stanje mladih, što može dovesti i do metalnih i fizičkih zdravstvenih problema ili sve veće zabrinutosti među mladim Europljanima³.
4. Današnje iskustvo s novim oblicima zapošljavanja upućuje na to da u budućnosti može doći do povećanja fleksibilnijih oblika zapošljavanja radnika, s mogućim pozitivnim učinkom na raspodjelu radne snage i osobnu dobrobit onih koji se odluče na stil života slobodnog djelatnika. S druge strane, dok takva radna mjesta obično odaberu mladi, a posebno oni s manje mogućnosti, postoji povećani rizik od toga da ostanu zarobljeni na privremenim radnim mjestima s niskim primanjima, sa slabom razinom socijalne zaštite i uz malu vjerojatnost profesionalnog napredovanja.
5. Dobar temelj u posjedovanju vještina i prikladno usmjeravanje potkrijepljeno kvalitetnim informacijama o vještinama te visokokvalitetnim, prilagodljivim i fleksibilnim sustavima obrazovanja i osposobljavanja, uključujući promicanje cjeloživotnog učenja, mladima mogu pomoći da uspješno uđu na tržište rada i unutar njega se kreću te izgrade karijeru koja ih ispunjava.
6. U kontekstu osiguravanja čvrstog kognitivnog temelja za buduće radno okruženje neophodno je promicati stjecanje vještina koje pogoduju učinkovitoj uporabi i razumijevanju tehnologije. Vještine ne bi trebale biti usmjerene samo na svladavanje novih tehnologija, već i na razumijevanje načina na koji one mogu doprinijeti utjecaju na društvo. Mladi Europljani bi pri povećanju svojih sposobnosti u svrhu učinkovitog ostvarenja koristi od promjenjive prirode posla trebali posjedovati i ključne kompetencije koje uključuju meke vještine povezane, među ostalim, s rješavanjem problema, komunikacijom, poduzetničkim vještinama, kritičkim promišljanjem, kreativnim razmišljanjem, samopredstavljajanjem, samoizražavanjem i pregovaranjem.

² Međunarodna organizacija rada (2018.), Razmatranje situacije i težnji mladih, priprema za 2. sastanak Globalne komisije o budućnosti rada.

³ Strukturirani dijalog, ciklus VI., Tematsko izvješće o cilju br. 5 za mentalno zdravlje i dobrobit (2018.).

7. Europskim stupom socijalnih prava utvrđuje se pravo svih „na pravovremenu i prilagođenu pomoć u poboljšavanju izgleda za zapošljavanje ili samozapošljavanje. To uključuje pravo na potporu pri traženju posla, osposobljavanju i prekvalifikaciji. Svi imaju pravo na prijenos socijalne zaštite i prava na osposobljavanje kada mijenjaju radno mjesto te na pravedno i jednako postupanje u pogledu radnih uvjeta, pristupa socijalnoj zaštiti i osposobljavanja.” Pripremajući ih za budućnost rada bit će, dakle, ključno da „mladi imaju pravo na kontinuirano obrazovanje, naukovanje, pripravništvo ili pouzdanu ponudu za posao u razdoblju od četiri mjeseca nakon gubitka posla ili prekida obrazovanja”⁴.
8. U strategiju EU-a za mlade za razdoblje 2019. – 2027. i priloženi plan rada za razdoblje 2019. – 2021. uključena su stajališta i vizija europske mladeži o pitanjima povezanim s radom, kako su odraženi u ciljevima za mlade, osobito cilju br. 7 pod nazivom „Kvalitetno zapošljavanje za sve”.

NAGLAŠAVA DA

9. Buduće generacije mladih Europljana naći će se u radnom okruženju ispunjenom mogućnostima i izazovima, i to u globalnom kontekstu u kojem će EU nastojati poboljšati kvalitetu života svojih građana i na taj način povećati svoju gospodarsku konkurentnost, produktivnost rada i vještine radne snage te osigurati mogućnost ispunjenja ciljeva, očekivanja i ambicija mladih.
10. Promjenjiva priroda rada može pozitivno utjecati na živote mladih Europljana i budućih generacija. Istodobno je potrebno razmotriti relevantna pitanja i posljedice povezane, među ostalim, s oblicima i statusom zaposlenja, koje prate takve preobrazbe, posebno u pogledu mladih s manje mogućnosti koji mogu imati nisku razinu vještina. U tom kontekstu potrebno je povećati informiranost i svijest mladih o posljedicama različitih oblika i statusa zaposlenja.

⁴ Europski stup socijalnih prava, poglavlje I., načelo 4. (aktivna potpora zapošljavanju) https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hr . Europski parlament, Vijeće i Komisija zajedno su potpisali europski stup socijalnih prava 17. studenoga 2017. na Socijalnom samitu za pravedna radna mjesta i rast održanom u Göteborgu, u Švedskoj.

11. Mladi Europljani smatraju da bi zaposlenje trebalo biti jedan od triju prioriteta EU-a te jedno od područja u kojima EU treba poduzeti mjere kako bi se mlade potaknulo na izražavanje solidarnosti⁵. To ukazuje na sklonost mladih da u svojem budućem profesionalnom životu zauzmu pristup usmjeren na čovjeka.
12. Prva bi radna mjesta trebala pripremiti teren za uspješnu karijeru, potičući uzlaznu društvenu mobilnost, posebno za mlade s manje mogućnosti, uključujući one koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju (NEET-ovi). U skladu s Programom održivog razvoja do 2030., posebno ciljem održivog razvoja br. 8, te ciljem za mlade br. 7 dostojanstven rad smatra se legitimnom težnjom mladih, počevši od njihova prvog plaćenog profesionalnog iskustva.
13. Očekuje se da će osobe koje rano napuste školovanje i mladi s niskom razinom obrazovanja i dalje biti ranjivi u kontekstu budućnosti rada, pri čemu se mogu očekivati razlike u plaćama među pripadnicima radne snage s niskom odnosno srednjom razinom vještina, što bi moglo dovesti do problema siromaštva unatoč zaposlenju. Iako se broj mladih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju smanjuje⁶, oni su i dalje iznimno osjetljivi te će im se nastaviti pružati potpora u okviru Garancije za mlade⁷. Onima koje ta potpora ne zahvati oblicima usavršavanja⁸ trebale bi se ponuditi dodatne mogućnosti za jačanje njihovih osnovnih vještina i za napredak u pogledu kvalifikacija koje zahtijeva tržište rada.
14. Osiguravanje neometanog prelaska iz škole na radno mjesto te s jednoga na drugo radno mjesto, zajedno s olakšavanjem zapošljavanja za mlade, uključujući smanjenje razdoblja bez zaposlenja, ključno je kako bi se izbjegle štetne posljedice za njihovu radnu karijeru⁹.

⁵ Flash Eurobarometer 455 o europskoj mladeži (2018.), istraživanje koje je provela politička i društvena mreža TNS na zahtjev Europske komisije, Glavne uprave za obrazovanje, mlade, sport i kulturu.

⁶ Prema podacima Eurostata (Održivi razvoj u Europskoj uniji: izvješće Eurostata iz 2018. o praćenju napretka u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja u kontekstu EU-a) stopa NEET-ova za osobe u dobi od 15 do 29 godine smanjila se s najviše razine od 15,9 % u 2012. na 13,4 % u 2017.

⁷ Preporuka Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi Garancije za mlade (SL C 120, 26.4.2013., str. 1.).

⁸ Preporuka Vijeća od 19. prosinca 2016. o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle” (SL C 484, 24.12.2016., str. 1.).

⁹ Eurofound (2017.), Dugotrajno nezaposleni mladi: obilježja i odgovori politika, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

15. Veći naglasak trebalo bi staviti na vrijednosti i politike kojima se rad promiče u svrhu poboljšanja kvalitete života samih mladih, ali i na smislene doprinose općoj dobrobiti društvenog i fizičkog okruženja u kojem žive. U tom bi okviru održivi razvoj trebao biti temelj pristupa budućnosti rada.
16. Postoji stalna potreba za promicanjem jednakog pristupa kvalitetnim poslovima za sve mlade u budućnosti i poduzimanjem mjera protiv svih oblika stereotipa kojima se utječe na težnje današnje djece u pogledu poslova i ograničava pristup određenim poslovima te istodobno nastavlja diskriminacija i nejednakost u obrazovanju i osposobljavanju te na tržištu rada.
17. Osim što razvija vještine, rad s mladima ima pozitivan učinak na živote mladih, posebice onih s manje mogućnosti, među ostalim u kontekstu mentalnog zdravlja ili emocionalnih problema povezanih s nezaposlenošću ili neuspjesima tijekom traženja zaposlenja.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, U SKLADU S NAČELOM SUPSIDIJARNOSTI I NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA, DA

18. posvete posebnu pozornost mladima kojima prijeti rizik od marginalizacije ili diskriminacije na temelju elemenata kao što su njihovo etničko podrijetlo, spol, seksualna orijentacija, invaliditet, vjera, uvjerenje ili političko mišljenje kako bi se osiguralo uključivanje svih mladih na tržišta rada u budućnosti;
19. podupru potpunu provedbu preporuke Garancije za mlade, istodobno prema potrebi uzimajući u obzir nacionalne okolnosti, politike i mjere;
20. ako je to potrebno, promiču reforme sektora formalnog i sektora neformalnog obrazovanja i osposobljavanja te daju prednost tim reformama, usmjeravajući se na razvoj i priznavanje ključnih vještina koje su mladi stekli u različitim kontekstima učenja, na primjer u okviru obrazovanja, volontiranja, osposobljavanja za samostalni rad ili zaposlenja, s ciljem olakšavanja usklađivanja takvih kompetencija s tržištem rada i budućom potražnjom za radnom snagom;

21. poboljšaju suradnju s općim ciljem ostvarivanja prava na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje za svu djecu i mlade, posebice u pogledu smanjenja ranog napuštanja školovanja i poboljšanja mogućnosti za jednak pristup obrazovanju i radu za sve mlade, među ostalim za one koji prate svoje obitelji koje se u svrhu zaposlenja sele u drugu državu članicu EU-a¹⁰;
22. temama povezanima sa zapošljavanjem daju dovoljno prostora tijekom savjetovanja s mladima u okviru i/ili izvan procesa dijaloga EU-a s mladima, kako bi se bolje razumjele njihove bojazni, interesi, očekivanja i sposobnosti. Jednako je važno staviti rezultate takvih savjetovanja na raspolaganje mladima, oblikovateljima politika i poslodavcima kako bi se osiguralo daljnje djelovanje;
23. promiču poduzetništvo mladih, stavljajući naglasak među ostalim na obrazovanje i osposobljavanje u području poduzetništva, usluge savjetovanja, mentoriranja i vođenja za mlade i prema potrebi na relevantne aktivnosti rada s mladima. Socijalno i uključivo poduzetništvo također se smatraju održivim alternativama kako bi mladi osigurali zapošljavanje mladima, čime se promiču aktivnosti solidarnosti;
24. promiču korištenje resursima stavljenima na raspolaganje u okviru Europskog socijalnog fonda, Programa EU-a za zapošljavanje i socijalne inovacije, Inicijative za zapošljavanje mladih, Erasmus+ ili Europskih snaga solidarnosti i nasljednikâ tih programa. Ako je to primjereno u ovom kontekstu, daju smjernice potencijalnim korisnicima o tome kako iskoristiti sinergije i komplementarnosti među tim programima;
25. prema potrebi, upotrebljavaju instrumente u okviru politike EU-a za mlade kao što su portal *Youth Wiki* ili planovi budućih nacionalnih aktivnosti te aktivnosti uzajamnog učenja u svrhu razmjene dobre prakse, s ciljem poticanja konkretnih rješenja politika u kontekstu budućeg prijelaza mladih u svijet rada;

¹⁰ Europski stup socijalnih prava, poglavlje I., prvo načelo (Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje) (ibid bilješka 4.).

26. podupiru organizacije mladih i druge relevantne aktere u pripremanju mladih na učinkovito sudjelovanje u procesima dijaloga s mladima i na to da ostvare koristi od rada s mladima;
27. nastave podupirati mlade u slučajevima kada bi oni zbog nezaposlenosti, očekivanja na radnom mjestu ili profesionalnih/obrazovanih odabira mogli postati meta generacijskih stereotipa;
28. promiču međusektorski pristup politikama pri pristupanju rješavanju pitanja nezaposlenosti, i na nacionalnoj i na europskoj razini te u okviru suradnje među državama članicama;
29. s obzirom na nacionalne okolnosti, poboljšaju pristup mladih socijalnoj zaštiti poboljšavanjem, ako je to potrebno, kapaciteta sustavâ socijalne zaštite kako bi se oni prilagodili realnim izgledima zapošljavanja mladih, uzimanjem u obzir potreba mladih koji nisu zaposleni;

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA

30. nastavi graditi na temeljima pozitivnih iskustava okvira Europass¹¹ i Youthpass¹² u svrhu utvrđivanja vještina i kvalifikacija pojedinaca i razmjena informacija o njima, kako bi se doprijelo do većeg broja mladih Europljana, posebice onih s manje mogućnosti, kako bi im se pomoglo da predstave svoje vještine i povežu se s relevantnim poslovima;
31. nudi smjernice nacionalnim upravljačkim strukturama za podizanje svijesti potencijalnih korisnika o tome kako sinergije i komplementarnosti iskoristiti pri promicanju mogućnosti financiranja koje EU nudi za mlade;
32. dâ prioritet uspostavi sustava kojima se podupire prvo načelo europskog stupa socijalnih prava u kojem se navodi da „svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno se kretati na tržištu rada”¹³;

¹¹ <https://europass.cedefop.europa.eu/hr> .

¹² <https://www.youthpass.eu/hr/> .

¹³ Ibid, bilješka 10.

33. nastavi provoditi kvalitativnija i kvantitativnija istraživanja utemeljena na dokazima na osnovi podataka razvrstanih po spolu o međugeneracijskoj i unutargeneracijskoj društvenoj mobilnosti s posebnim naglaskom na mladima, kao i kvalitativnija istraživanja o stavovima i bojaznima mladih u vezi sa zapošljavanjem, s ciljem podupiranja učinkovitosti politika EU-a za mlade u području zapošljavanja;
34. organizira aktivnosti ili događanja uzajamnog učenja s predstavnicima iz sektora mladih, sindikata, poslovnih organizacija i vlada kako bi se iz međusektorske perspektive, uključujući politiku za mlade, pristupilo rješavanju izazova i mogućnosti koje će budućnost rada donijeti mladim Europljanima;
35. upotrijebi sve relevantne instrumente EU-a, uključujući koordinatora EU-a za mlade, u odnosu na trendove koji utječu na prirodu rada, s ciljem uključivanja perspektive mladih u međusektorsko oblikovanje politika na razini EU-a i poticanja suradnje među državama članicama;

POZIVA SEKTOR EU-a ZA MLADE DA¹⁴

36. zauzme aktivan pristup kako bi se osiguralo da su mladi zastupljeni i da učinkovito sudjeluju u procesima dijaloga EU-a s mladima i socijalnog dijaloga na razini Europske unije i država članica te razinama nižima od nacionalne, čime se potiče čvrsta suradnja s javnim tijelima te društvenim i gospodarskim partnerima u vezi s aspektima koji se odnose na profesionalni život mladih;

¹⁴ „Sektor EU-a za mlade” općenito se odnosi na sve organizacije, osobe koje rade s mladima, članove akademske zajednice, civilno društvo za mlade ili druge stručnjake uključene u razvoj politike za mlade koji provode aktivnosti i projekte u EU-u relevantne za mlade.

37. doprinosi naporima u vezi s podizanjem svijesti među mladim radnicima u pogledu njihovih prava i odgovornosti, među ostalim u pogledu uznemiravanja na radnom mjestu i svih oblika diskriminacije, kako bi se zaštitila njihova obrazovna nastojanja i osposobljavanje u kontekstu zahtjeva posla;
 38. uzme u obzir informacije o tržištu rada i vještinama kako bi se stalno poboljšavale metode rada s mladima, s ciljem povećanja učinkovitosti rada s mladima kao alata za razvoj vještina mladih;
 39. promiče aktivnosti rada s mladima među svim mladima, uključujući one kojima zbog siromaštva i socijalne isključenosti prijeti rizik od marginalizacije na tržištu rada;
 40. surađuje s relevantnim dionicima s ciljem uspostave partnerstava na nacionalnoj razini i time doprinese provedbi Garancije za mlade;
 41. iskoristi dostupne mogućnosti na razini EU-a te nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi, za mlade koji pristupaju zaposlenju, prilike u pogledu rada s mladima bile što kvalitetnije.
-

Pri usvajanju ovih zaključaka Vijeće posebno podsjeća na sljedeću rezoluciju, zaključke i preporuke:

1. Preporuka Vijeća o uspostavi Garancije za mlade¹⁵
2. Rezolucija Vijeća o okviru za europsku suradnju u području mladih: strategija Europske unije za mlade za razdoblje 2019. – 2027.¹⁶
3. Zaključci Vijeća o ulozi mladih u rješavanju demografskih izazova u EU-u¹⁷
4. Zaključci Vijeća o budućnosti rada: cjeloživotni pristup¹⁸
5. Zaključci Vijeća o budućnosti rada: poticanje e-rješenja¹⁹
6. Zaključci Vijeća o ulozi rada s mladima u podupiranju razvoja ključnih životnih vještina mladih koje im olakšavaju uspješan prijelaz u odraslu dob, aktivno građanstvo i radni život²⁰
7. Zaključci Vijeća o pametnom radu s mladima²¹
8. Preporuka o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje²²
9. Preporuka Vijeća o praćenju osoba s kvalifikacijom²³
10. Preporuka Vijeća o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja²⁴
11. Zaključci Vijeća o napretku prema viziji europskog prostora obrazovanja²⁵
12. Preporuka Vijeća o pristupu radnika i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti²⁶
13. Zaključci Vijeća o promicanju poduzetništva mladih u svrhu jačanja socijalne uključenosti mladih²⁷

¹⁵ SL EU 2013/C 120/01.

¹⁶ SL EU 2018/C 456/01.

¹⁷ SL EU 2018/C 196/04.

¹⁸ Dok. 10134/18.

¹⁹ Dok. 15506/17.

²⁰ SL EU 2017/C 189/06.

²¹ SL EU 2017/C 418/02.

²² SL EU 2018/C 189/01.

²³ SL EU 2017/C 423/01.

²⁴ SL EU 2012/C 398/01.

²⁵ SL EU 2018/C 195/04.

²⁶ Dok. 10134/18.

²⁷ SL EU 2014/C 183/04.